ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці II

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 4

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Видання включено до «**Переліку наукових фахових видань України**, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» **Категорії «Б»**, наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ (протокол №12 від 20.12.2023 р.)

Редакційна колегія:
Головний редактор – *Бачо Роберт,* д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ, Україна;
Перший заступник головного редактора – *Пойда-Носик Ніна,* д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ, Україна;
Заступник головного редактора, відповідальний редактор – *Макарович Вікторія,* к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ, Україна;
Заступник головного редактора, відповідальний секретар – *Лоскоріх Габріелла,* доктор філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ, Україна.

Члени редакційної колегії:
Орлов Ігор – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ, Україна; ***Внукова Наталія*** – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна; ***Коваленко Юлія*** – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; ***Бондарук Таїсія*** – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; ***Завербний Андрій*** – д.е.н, проф., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна; ***Вдовенко Наталія*** – д.е.н., проф., завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна; ***Новіченко Людмила*** – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; ***Живко Зінаїда*** – д.е.н, проф., ректор Академії економіки і педагогіки, Чеська Республіка; ***Феньвеш Вероніка*** – габілітований доктор наук з галузі економіки, проф., Дебреценський університет, Угорщина; ***Махова Рената*** – габілітований доктор наук з галузі економіки, доц., проректор, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; ***Іллеш Балінт Чобо*** – к.е.н, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; ***Дунай Анна*** – доктор філософії з галузі економіки, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; ***Петі Мартон*** – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, доцент кафедри соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; ***Сас Левенте*** – доктор наук з галузі економіки, проф., заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клузький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330
А19
Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4. (2023). 694 с. Текст укр., анг., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії Creative Commons Attribution 4.0.

Публікація видання здійснюється за сприяння Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.
Засновник наукового журналу:
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.
Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.
Офіційний сайт наукового журналу:
https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

4. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján **„B" kategóriáju folyóiratnak minősül**, melyben publikálhatóak az ukrajnai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa (2023. december 20-i 12. sz. jegyzőkönyv)

Szerkesztőbizottság:
Főszerkesztő – *Prof. Dr. Bacsó Róbert,* közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.
Általános főszerkesztő–helyettes – *Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina,* közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.
Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő – *dr. Makarovics Viktória,* közgazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.
Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár – *dr. Loszkorih Gabriella,* PhD, tanszékvezető-helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Szerkesztőbizottság:
Prof. Dr. Orlov Igor – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrajnai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna; ***Prof. Dr. Vnukova Natália*** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszék professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; ***Prof. Dr. Kovalenko Julia*** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék vezetője, Állami Adóegyetem, Ukrajna; ***Prof. Dr. Bondáruk Tajiszija*** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; ***Prof. Dr. Záverbnij András*** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; ***Prof. Dr. Vdovenkó Natália*** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; ***dr. Novicsenko Ljudmila*** – közgazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; ***Prof. Dr. Zsivko Zinaida*** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, rektor, Közgazdasági és Pedagógiai Akadémia, Csehország; ***Dr. habil. Fenyves Veronika*** - PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Kontrolling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; ***Dr. habil. Ing. Machová Renáta*** – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; ***Prof. Dr. Illés Bálint Csaba*** - PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; ***Prof. Dr. Dunai Anna*** - PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; ***Dr. Péti Márton*** - PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; ***Prof. Dr. Szász Levente*** - PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330
A19
Acta Academiae Beregsasiensis. **Economics**: tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 4. szám (2023). 694 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok Creative Commons Attribution 4.0. c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" megjelenésében együttműködő partner volt a Nemzetstratégiai Kutatóintézet.

A nyomtatott tömegtájékoztatási eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma KB 25089-15029P 2021. november 8.

Tudományos folyóirat alapítója:
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.
A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:
https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 4

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.
The scientific journal is published twice a year.

The **journal** is included in Category "B" according to the "**List of scientific professional editions of Ukraine**, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.
Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 12 dated December 20, 2023)

Editorial board:
Editor-in-Chief – *Bacho Robert,* Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;
First Deputy Editor-in-Chief – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;
Deputy Editor-in-Chief , managing Editor – *Makarovych Viktoriia,* Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.
Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary – *Gabriella Loskorikh,* Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

***Editorial Board Members*:**
Ihor Orlov - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; ***Nataliia Vnukova*** – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; ***Yuliia Kovalenko*** - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; ***Taisiia Bondaruk*** - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; ***Andrij Zaverbnyj*** - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; ***Natalia Vdovenko*** - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; ***Liudmyla Novichenko*** – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; ***Zinaida Zhyvko***– Doctor of Economics, Professor, Rector, Academy of Economics and Pedagogy, Czech Republic; ***Fenyves Veronika*** - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; ***Makhova Renata*** - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, Vice-rector, J. Selye University, Slovak Republic; ***Illés Bálint Csaba*** – Canditate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; ***Dunay Anna*** – Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; ***Peti Marton*** - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, Department of Geography and Planning, Corvinus University of Budapest, Hungary; ***Szász Levente*** – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330
A19
Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovych. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 4. (2023) 694 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Publication of the scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" is carried out with the assistance of the Research Institute for National Strategy.
State registration certificate of a printed mass media
Series KB No. 25089-15029P dated November 8, 2021.
The founder of the scientific journal is
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.
Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove
The official website of the scientific journal:
https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.
НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Оцінка перспектив бізнесу в автомобільній промисловості України: національні та регіональні аспекти розвитку галузі **19**
Атамас О. Інвестиційна привабливість регіонів України: проблематика, рекомендації, перспективи **29**
Венгер В., Романовська Н., Шейко О. Кон'юнктурні особливості українського ринку круп **37**
Шалаі К., Максім Дьердьне Надь Т. Аналіз економічної просторової структури: фокус на Великобританію **51**
Кравченко О., Бадай А. Роль державного регулювання оплати праці **60**
Кривенко Н. Оцінка міжнародної економічної інтеграції: методичні підходи з виділенням агропродовольчих ринків **70**
Перегуда Ю. Оцінка конкурентоспроможності господарств у виробництві продукції тваринництва через призму показників імпорту та експорту **80**
Похиленко Н. Права інтелектуальної власності як стримуючий чинник інноваційної активності в сільському господарстві **92**
Пушкар Т., Славута О. Сприйняття процесів цифровізації мешканцями як основа впровадження програм збалансованого розвитку міст **107**
Самусевич Я., Теницька І., Рудиченко А. Оцінювання впливу екологічного контролю на забезпечення раціонального природокористування в Україні **118**
Сидоренко Є. Проблеми цифрової трансформації територіальних громад та шляхи їх вирішення **134**
Харченко Н. Деякі аспекти соціально-економічних детермінант здоров'я **144**
Усата Н. Концептуальні основи циркулярної економіки в сільському господарстві **153**
Шапуров О. Промислові інновації: інтернет речей, блокчейн, цифровий двійник **164**
Шуба М., Шуба О. Світовий ринок легкових автомобілів: особливості та тенденції розвитку **178**

РОЗДІЛ 2.
ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Журавльова І. Фінансовий менеджмент в сучасному вимірі **188**
Балінтова М. Вивчення зв'язку між зеленим банківським маркетингом і лояльністю до банку на прикладі словацьких клієнтів **205**
Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект **216**
Поті Б., Сока К., Потокі Л. Застосовність моделей прогнозування банкрутства в секторі роздрібної продовольчої продукції західної Угорщини **227**
Даудова Г., Грінько А. Еволюція процесів цифровізації в діяльності фінансових органів місцевого самоврядування в Україні **240**
Жиглей І., Лайчук С., Поліщук І. Бібліографічний аналіз публікацій щодо соціального інвестування за даними платформи Web of Science **253**
Заїчко І. Особливості та основні напрями грошово-кредитної політики України в умовах воєнного стану **264**
Орєхова К., Головко О. Вибір організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової безпеки газорозподільних підприємств **277**
Татаринцева Ю., Юр'єва І., Назарова Т. Вплив розвитку соціальної відповідальності та сталого цифрового маркетингу на фінансову складову бізнес-процесів в умовах цифрової економіки **293**
Шишкіна О. Вплив фінтех інновацій на глобальні валютні ринки **307**
Ярошевич Н. Рівень фінансової децентралізації місцевих бюджетів в Україні **321**

РОЗДІЛ 3.
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Варцаба В., Макарович В., Лоскоріх Г. Аналіз проблематики обліку інноваційного капіталу в Україні **334**
Ганусич В., Йолтуховська О., Шеверя Я. Концепція створення вартості в інтегрованій звітності **346**
Грицай О., Лішнянська І. Облікове забезпечення визначення собівартості надани медичних послуг **358**
Дубинська О. Теоретичні й практичні аспекти аудиту фінансової звітності як напряму виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах воєнного стану **374**
Єршова Н. Бухгалтерський консалтинг як «м'яка технологія» підтримки розвитку малого та середнього бізнесу **385**
Кошіль А., Мельянкова Л. Економічна сутність та облікове відображення електронних грошей в умовах сучасності **397**
Макаренко І., Рудиченко А. Цифрова відповідальність компаній: економічна сутність поняття та концептуальні підходи **409**
Мартін К., Сіладі Н. Важливість цінності бренду з позиції активів компанії **421**
Мірошниченко О., Щигорєва В. Система оподаткування малого бізнесу: досвід Польщі **435**
Микієвич О., Тивончук О. Виклики та перспективи переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та світі **448**
Москаль Н. Перспективи застосування технології блокчейну в аудиторській діяльності **458**
Московчук А., Дорош В. Детермінанти формування фінансових результатів: ретроспективний та перспективний аналіз **468**
Нашкерська Г. Обмеження визнання інформації активом в бухгалтерському обліку **479**
Онищенко В., Кононенко Д., Чупін М. Інструменти стратегічного аналізу в управлінні підприємством: огляд, класифікація, критерії вибору **493**
Писаренко Т. Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності **507**
Портоварас Т. Види сучасного економічного аналізу та їх характеристика **516**
Скаско О., Дмишко Я. Проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку **529**
Сарахман О., Шурпенкова Р., Калайтан Т. Сучасні реалії незалежного аудиту фінансової звітності банків **540**
Цятковська О. Методологічні основи побудови обліку нефінансових активів державних установ **552**
Шишкова Н. Автоматизація обліку запасів: інноваційні технології, оцінка ефективності **563**

РОЗДІЛ 4.
МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Тан Ч.Ч. Бібліометричний картографічний аналіз компетенцій, адаптованих до промисловості 4.0 та 5.0 на основі літератури про великі дані: наслідки для кар'єрної орієнтації **578**

Альмхамад Г. Фактори, що впливають на жіноче підприємництво в країнах, що розвиваються. Наскільки ми далекі від підтримки жіночого підприємництва? **591**

Васильчак С., Штерма Т. Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту **605**

Вороніна В., Захарова Л. Стратегічне управління роботою команд в умовах сучасного наукового, інноваційного та бізнес-середовища **613**

Антал К., Максім Дьердьне Надь Т. Проблеми та досвід працевлаштування за кордоном у відображенні емпіричного дослідження **623**

Немчук П. Особливості управління розвитком корпоративних аграрних формувань **633**

Прокопов Д. Біоенергетика у сталому розвитку сільського господарства: проблеми та перспективи розвитку галузі **643**

Серьогіна Д., Матвєєва Н., Пушкар Т. Інноваційний розвиток в рамках сталого розвитку: пошук балансу між економічною ефективністю та екологічною стійкістю **653**

Барабшне Карпаті Д., Оросне Ілчік Б. Визначення особистого хисту до підприємництва у здобувачів вищої освіти **666**

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ на монографію Бачо Р., Пойда-Носик Н. «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives» **682**

РЕЦЕНЗІЯ на монографію Лоскоріх Л., Перчі О. «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності ІТ-підприємств в Україні» **684**

Загальні вимоги до оформлення рукописів **686**

TARTALOM

1.FEJEZET.
NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Üzleti kilátások értékelése Ukrajna autóiparában: nemzeti és regionális vonatkozások **19**
Atamász A. Ukrajna régióinak befektetési vonzata: problémák, ajánlások, jövőbeni kilátások **29**
Venger V., Romanovszka N., Sejkó O. Az ukrán gabonapiac konjunkturális jellemzői **37**
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Gazdasági térszerkezet-elemzés: fókuszban Nagy-britannia **51**
Krávcsenko O., Badaj A. A munkabér állami szabályozásának szerepe **60**
Krivenkó N. Nemzetközi gazdasági integráció értékelése: módszertani megközelítések az agrár-élelmiszer piacok kiválasztásakor **70**
Pereguda Gy. A gazdaságok versenyképességének mérése az állati eredetű termékek előállításában az import és export mutatók segítségével **80**
Pohilenkó N. A szellemi tulajdonjogok, mint a mezőgazdasági innovációs tevékenység visszatartó tényezője **92**
Puskár T., Szlavuta O. A digitalizációs folyamatok lakossági elfogadása a kiegyensúlyozott városfejlesztési programok megvalósítása érdekében **107**
Szamuszevics J., Tenyicka I., Rudicsenkó A. A környezeti ellenőrzés hatásának mérése Ukrajnában a racionális természetgazdálkodás érdekében **118**
Szidorenkó J. A kistérségek digitális átalakulásának problémái és megoldási lehetőségei **134**
Harcsenkó N. Az egészséget meghatározó társadalmi-gazdasági tényezők néhány vonatkozása **144**
Uszáta N. A körforgásos gazdaság fogalmi alapjai a mezőgazdaságban **153**
Sapurov A. Ipari innovációk: tárgyak internete, blokklánc, digitális hasonmás **164**
Suba M., Suba O. Személygépkocsik világpiaca: jellemzői és fejlődési trendjei **178**

2. FEJEZET.
PÉNZ- ÉS BANKÜGY

Zsuravlyova I. Pénzügyi menedzsment a jelenkori dimenzióban **188**
Bálintová M. A zöld bankmarketing és a bankhűség kapcsolatának vizsgálata Szlovák ügyfelek esetében **205**
Bohrinceva L., Bondaruk O., Klyucska O. A biztosítási piac pénzügyi biztonsága: elméleti megközelítés **216**
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Csődelőrejelző modellek alkalmazhatósága a nyugat-magyarországi élelmiszer-kiskereskedelmi szektorban **227**
Daudova G., Hrinykó A. A digitalizációs folyamatok evolúciója az ukrajnai helyi önkormányzatok pénzügyi szerveinek tevékenységében **240**
Zsihlej I., Lajcsuk S., Poliscsuk I. Társadalmi befektetésekkel foglalkozó publikációk bibliográfiai elemzése a Web of Science platform adatai alapján **253**
Zajicskó I. Ukrajna monetáris és hitelpolitikájának sajátosságai és irányai a hadiállapot idejében **264**
Orjekhova K., Golovkó O. A gázelosztó vállalkozások pénzügyi biztonságát szavatoló szervezeti és gazdasági mechanizmus kiválasztása **277**
Tatarinceva J., Jurjeva I., Nazarova T. A társadalmi felelősségvállalás és a fenntartható digitális marketing fejlődésének hatása az üzleti folyamatok pénzügyi komponensére a digitális gazdaság körülményei között **293**
Siskina O. A fintech innovációk hatása a globális valutapiacokra **307**
Jarosevics N. A helyi költségvetések pénzügyi decentralizációjának szintje Ukrajnában **321**

3. FEJEZET.
SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Varcaba V., Makarovics V., Loszkorih G. Az innovációs tőke számviteli problémáinak elemzése Ukrajnában **334**
Hanuszics V., Joltuhovszka O., Severya Ja. Az értékteremtés koncepciója az integrált jelentéstételben **346**
Hricáj O., Lisnyánska I. Az orvosi szolgáltatások önköltségének meghatározásához szükséges számviteli alátámogatás sajátosságai **358**
Dubinszka O. A pénzügyi beszámoló könzvvizsgálatának elméleti és gyakorlati aspektusai, mint a hadiállapot idejében működő vállalatok pénzügyi biztonságát fenyegető veszélyeinek azonosítási iránya **374**
Jersova N. A számviteli tanácsadás mint "puha technológia" a kis- és középvállalkozások fejlődésének támogatására **385**
Kosil A., Meliankova L. Az elektronikus pénz gazdasági lényege és számviteli tükrözése a jelenkori körülményekben **397**
Makarenkó I., Rudicsenkó A. A vállalatok digitális felelősségvállalása: gazdasági tartalom és koncepcionális megközelítések **409**
Martin K., Szilágyi N. A márkaérték fontossága a vállalat eszközeinek szempontjából **421**
Mirosnicsenkó O., Scsigorjeva V. A kisvállalkozások adórendszere: Lengyelország tapasztalata **435**
Mikijevics O., Tivoncsuk O. A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokra való áttérés kihívásai és kilátásai Ukrajnában és a világban **448**
Moszkály N. A blockchain-technológia használatának kilátásai a könyvvizsgálói tevékenységekben **458**
Moszkovcsuk A., Doros V. A pénzügyi eredmények kialakulásának meghatározó tényezői: retrospektív és prospektív elemzés **468**
Naskerszka G. Az információ eszközként való elismerésének korlátozásai a számvitelben **479**
Oniscsenkó V., Kononenkó D., Csupin M. Stratégiai elemzési eszközök a vállalatirányításban: áttekintés, osztályozás, kiválasztási kritériumok **493**
Piszarenkó T. A működési tevékenységekből származó cash flow-k vezetői számvitelének megszervezése **507**
Portovárász T. A modern gazdasági elemzés típusai és jellemzőik **516**
Skaszkó O., Dmiskó J. A bank belső ellenőrzésért felelős egység munkahatékonyságának és -minőségének külső értékelése **529**
Szarakhman O., Surpenkova R., Kalajtan T. A bankok pénzügyi kimutatásainak jelenkori valósága a független könyvvizsgálat tükrében **540**
Cjatkovszka O. Az állami intézmények nem pénzügyi eszközeinek számvitele módszertani szempontok alapján **552**
Siskova N. A készletek számvitelének automatizálása: innovatív technológiák és hatékonyságértékelés **563**

4. FEJEZET.
MENEDZSMENT ÉS INNOVATÍV FEJLŐDÉS

Tan Cs.Cs. Az Ipar 4.0-hoz és 5.0-hoz adaptált kompetenciák bibliometrikus feltérképezése a Big Data szakirodalom alapján: a pályaorientációra gyakorolt hatás **578**

Almhamad G. A női vállalkozói készséget befolyásoló tényezők a fejlődő országokban. Milyen messze vagyunk a női vállalkozások támogatásától? **591**

Vasilycsák Sz., Sterma T. A munkaerőpotenciál, mint a menedzsment tárgya **605**

Voronina V., Zaharova Ly. Csapatmunka stratégiai irányítása modern tudományos, innovatív és üzleti környezetben **613**

Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. A külföldi munkavállalás kihívásai, tapasztalatai egy empirikus kutatás tükrében **623**

Nemcsuk P. Az agráripari vállakozások szervezeti sajátosságai **633**

Prokopov D. Bioenergia a mezőgazdaság fenntartható fejlődésében: az ipar fejlődésének problémái és kilátásai **643**

Szeryogina D., Matvejeva N., Puskár T. Innovatív fejlődés a fenntartható fejlődés kereteiben: egyensúly megtalálása a gazdasági hatékonyság és a környezeti fenntarthatóság között **653**

Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Vállalkozói hajlandóság vizsgálata az egyetemi hallgatók körében **666**

RECENZIÓK

Recenzió Bacsó Róbert és Pojda-Noszik Nina "Ukrajna autóipara: kulcsfontosságú megközelítések a munkaerőpiaci és üzleti kilátások értékeléséhez" című monográfiájára **682**

Recenzió Loszkorih Gabriella és Pércsi Oxána "Az ukrajnai IT-vállalkozások tevékenységének számviteli és elemzési támogatása" című monográfiájára **684**

Publikációs követelmények **689**

CONTENT

CHAPTER 1.
NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Assessing business perspectives in the automotive industry of Ukraine: national and regional aspects of sectoral development **19**
Atamas O. Investment attractiveness of regions in Ukraine: problems, recommendations, prospects **29**
Venger V., Romanovska N., Sheiko O. Conjuncture features of the Ukrainian grain market **37**
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Economic spatial structure analysis: focus on Great Britain **51**
Kravchenko O., Badai A. The role of state regulation of wages **60**
Kryvenko N. Assessment of international economic integration: methodological approaches with the selection of agricultural markets **70**
Perehuda Yu. Assessment of the competitiveness of farmhouses in the production of livestock products through the prism of import and export indicators **80**
Pohylenko N. Intellectual property rights as a restriction factor of innovative activity in agriculture **92**
Pushkar T., Slavuta O. Perception of digitalization processes by residents as a basis for implementing programs of balanced urban development **107**
Samusevych Ya., Tenytska I., Rudychenko A. Assessment of the impact of environmental control on ensuring rational nature use in Ukraine **118**
Sydorenko Ye. Digital transformation as an economic tool restoration of territorial communities **134**
Kharchenko N. Some aspects of socio-economic determinants of health **144**
Usata N. Conceptual foundations of the circular economy in agriculture **153**
Shapurov O. Industrial innovations: Internet of things, blockchain, digital double **164**
Shuba M., Shuba O. The global market of passenger cars: features and development trends **178**

CHAPTER 2.
FINANCE AND BANKING

Zhuravlyova I. Financial management in the contemporary dimension **188**
Bálintová M. Examining the relationship between green bank marketing and bank loyalty in the case of Slovak customers **205**
Bohrinovtseva L., Bondaruk O., Klyuchka O. Financial security of the insurance market: theoretical aspect **216**
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Applicability of bankruptcy prediction models in the western Hungarian food retail sector **227**
Daudova G., Grinko A. The evolution of digitization processes in the activities of financial bodies of local self-government in Ukraine **240**
Zhyhlei I., Laichuk S., Polishchuk I. Bibliographical analysis of publications on social investment according to Web of Science platform data **253**
Zaichko I. Peculiarities and main directions of the monetary and credit policy of Ukraine under martial law **264**
Oriekhova K., Golovko O. Choosing an organizational and economic mechanism to ensure the financial security of gas distribution companies **277**
Tataryntseva Yu., Yuryeva I., Nazarova T. The impact of the development of social responsibility and sustainable digital marketing on the financial component of business processes in the conditions of the digital economy **293**
Shyshkina O. The impact of fintech innovations on global currency markets **307**
Yaroshevych N. The level of local budgets financial decentralization in Ukraine **321**

CHAPTER 3.
ACCOUNTING AND TAXATION

Vartsaba V., Makarovych V., Loskorikh G. An analysis of the accounting problems for innovative capital in Ukraine **334**
Hanusych V., Yoltukhovska O., Sheverya Ya. The concept of value creation in integrated reporting **346**
Hrytsai O., Lishnyanska I. Accounting support for determining the cost of medical services **358**
Dubynska O. Theoretic al and practical aspects of the audit of financial statements as a way identifying threats to the financial security of the enterprise in the conditions of martial law **374**
Yershova N. Accounting consulting as a "soft technology" for supporting the development of small and medium-sized businesses **385**
Koshil A., Meliankova L. Economic essence and reflection in the accounting of electronic money in modern conditions **397**
Makarenko I., Rudychenko A. Digital responsibility of companies: Economic essence of the concept and conceptual approaches **409**
Martin K., Szilágyi N. The importance of brand value in the view of the company's assets **421**
Miroshnicheno O., Schigoryeva V. The system of taxation of small business: the experience of Poland **435**
Mykiievych O., Tyvonchuk O. Challenges and prospects of transition to International Financial Reporting Standards in Ukraine and worldwide **448**
Moskal N. Prospects for the use of blockchain technology in auditing **458**
Moskovchuk A., Dorosh V. Determinants of formatting the financial results: retrospective and prospective analysis **468**
Nashkerska H. Barriers to the accounting recognition of information as an asset **479**
Onyshchenko V., Kononenko D., Chupina M. Strategic analysis tools in enterprise management: overview, classification, selection criteria **493**
Pysarenko T. Organization of managerial accounting for operating cash flows **507**
Portovaras T. Types of modern economic analysis and their characteristics **516**
Skasco O., Dmyshko Ya. Conducting an external assessment of the performance and quality of work of the bank's internal audit unit **529**
Sarakhman O., Shurpenkova R., Kalaitan T. Modern realities of independent audit of banks' financial statements **540**
Tsiatkovska O. Methodological basis for constructing the accounting of non-financial assets in state institutions **552**
Shyshkova N. Automation of inventory accounting: innovative technologies, efficiency assessment **563**

CHAPTER 4.
MANAGEMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT

Tan Chai Ching Big Data Literature-based Bibliometric Mapping Analysis for Competences Adaptable to Industry 4.0 and 5.0: Implications for Career Orientation **578**
Almhamad G. The factors affecting women entrepreneurship in developing countries. How far are we from supporting women entrepreneurship? **591**
Vasylchak S., Shterma T. Labor potential as an object of management **605**
Voronina V., Zakharova L. Strategic management of team work in the conditions of a modern scientific, innovative and business environment **613**
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. The challenges and experiences of employment abroad in the reflection of an empirical research **623**
Nemchuk P. Peculiarities of managing the development of corporate agrarian formations **633**
Prokopov D. Bioenergy in the sustainable development of agriculture: problems and prospects for the development of the industry **643**
Serogina D., Matvieieva N., Pushkar T. Innovative development within the framework of sustainable development: finding a balance between economic efficiency and environmental sustainability **653**
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Examination of entrepreneurial propensity among university students **666**

MONOGRAPH REVIEWS

REVIEW of the Monograph by R. Bacho and N. Poyda-Nosyk «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives» **682**
REVIEW of the monograph by Loskorich L., Perchi O. «Accounting and analytical support of the activities of IT enterprises in Ukraine» **684**

General requirements for manuscripts **691**

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-178-187
УДК [339.332:656.96]:629.33/36 (043.3**)**

Марина ШУБА
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
імені Артура Голікова
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
м. Харків, Україна
ORCID ID: 0000-0003-2581-6914

Олена ШУБА
кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
м. Харків, Україна
ORCID ID: 0000-0002-6186-6700

СВІТОВИЙ РИНОК ЛЕГКОВИХ АВТОМОБІЛІВ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Анотація. *Світовий ринок автомобілів, у тому числі один із його сегментів – ринок легкових автомобілів, є частиною глобальної світової економіки. Автомобільна промисловість є унікальною галуззю світової економіки, яка демонструє практично постійне зростання та стимулює розвиток національних економік, створюючи робочі місця та забезпечуючи податкові надходження до бюджету, тому серед країн-експортерів автомобілів існує конкуренція за ринки збуту своєї продукції, особливо в сегменті легкових автомобілів. Метою дослідження є виявлення особливостей сучасного стану світового ринку легкових автомобілів та узагальнення існуючих тенденцій його розвитку. У роботі описані основні фактори зростання світового автомобільного ринку упродовж останніх десятиліть, а саме: зменшення цін на автомобілі та збільшення доходів населення, що також сприяло зростанню попиту на автомобілі та відзначено, що на даному етапі розвитку світового автомобільного ринку ці фактори вже не впливають на його динаміку. Досліджено динаміку світового виробництва автомобілів за період з 2012 по 2022 рр. та проведено тренд-аналіз. Проаналізовано структуру сучасного світового виробництва автомобілів та відзначено, що на сегмент легкових автомобілів припадає більше 70 %. Охарактеризовано регіональну структуру світового виробництва автомобілів, визначено країни-лідери. Розглянуто динаміку вартості світового експорту та імпорту автомобілів, яка співпадає з загальносвітовою тенденцією світових товарних ринків до падіння у 2020 році та поступовим відновленням у наступні роки. Визначено, що рейтинги країн-лідерів з вартості експортованих і кількості вироблених автомобілів не співпадають: лідером з вартості експортованих автомобілів є Німеччина, лідером з кількості – Японія, а лідером з виробництва є КНР. Узагальнено сучасні тенденції, які існують на світовому автомобільному ринку в сегменті легких автомобілів. Зроблено висновок: світовий ринок легкових автомобілів характеризується жорстким конкурентним середовищем; процесами злиттів та поглинань компаній; зростаючою популярністю і попитом на електромобілі, електричні засоби пересування та автомобілі з гібридним двигуном; на ринок впливає законодавство щодо викидів, безпеки та екології.*

Ключові слова: *світовий автомобільний ринок, тенденції розвитку, динаміка виробництва автомобілів, експорт.*

JEL Classification: D24, F10, L90

Absztrakt. *Az autók világpiaca, beleértve annak egyik szegmensét, a személygépkocsi-piacot, a globális világgazdaság része. Az autóipar a világgazdaság egyedülálló ágazata, amely szinte állandó növekedést mutat, serkenti a nemzetgazdaságok fejlődését, munkahelyeket teremt és adóbevételeket biztosít a költségvetésnek, ezért verseny van az autóexportáló országok között termékeik értékesítési piacaiért, különösen a személygépkocsi szegmensben. A tanulmány célja, hogy azonosítsa a világ autópiacának jelenlegi állapotát és általánosítsa a jelenlegi fejlődési trendeket. A cikk ismerteti a világ autópiacának növekedését segítő tényezőit az elmúlt évtizedekben, nevezetesen az autók árának csökkenését és a lakosság jövedelmének növekedését, amely szintén hozzájárult az autók iránti kereslet növekedéséhez, és megjegyzi, hogy a világ autópiacának fejlődésének ebben a szakaszában ezek a tényezők már nem befolyásolják annak dinamikáját Tanulmányoztuk a globális autógyártás dinamikáját a 2012 és 2022 közötti időszakban, és trendelemzést végeztünk. Elemezésre került a modern világ autógyártásának szerkezete, és megállapítottuk, hogy több mint 70%-át a személygépkocsi-szegmens teszi ki. Jellemezzük a világ autógyártásának regionális szerkezetét, azonosítjuk a piacvezető országokat. Kiértékeltük az autók globális export- és importköltségeinek dinamikáját, amely egybeesik a globális nyersanyagpiacok 2020-ban esésével, majd az azt követő években fokozatos fellendülési trendjével. Megállapítást nyert, hogy az exportált autók értékét és a legyártott gépkocsik számát tekintve a vezető országok rangsora nem egyezik: az exportált autók értékét tekintve Németország, mennyiségben Japán az éllovas, a termelésben pedig a Kínai Népköztársaság a vezető. Összefoglaljuk azokat a modern trendeket, amelyek a világ autópiacán a személygépkocsi-szegmensben léteznek, melyek a következők: a globális személygépkocsi-piacot kemény versenykörnyezet jellemzi; társaságok egyesülési és felvásárlási folyamatai; az elektromos autók, az elektromos járművek és a hibrid motorral ellátott autók növekvő népszerűsége és kereslete; a piacot érintik a kibocsátási, biztonsági és környezetvédelmi jogszabályok globális szintű változásai.*
Kulcsszavak: *személygépkocsik világpiaca, fejlődési trendek, az autógyártás dinamikája, export.*

Abstract. *The global automobile market, including one of its segments - the passenger car market, is part of the global world economy. The automotive industry is a unique branch of the world economy, which demonstrates almost constant growth and stimulates the development of national economies, creating jobs and providing tax revenues to the budget, therefore there is competition among car exporting countries for the sales markets of their products, especially in the passenger car segment. The purpose of the study is to identify the features of the current state of the world car market and generalize the existing trends in its development. The paper describes the main factors of the growth of the world automobile market over the past decades, namely: the decrease in car prices and the increase in the income of the population, which also contributed to the growth of demand for cars, and it is noted that at this stage of the development of the world automobile market, these factors no longer affect its dynamics The dynamics of global car production from 2012 to 2022 are studied and a trend analysis is conducted. The structure of modern global car production is analyzed. It is noted that more than 70% belongs to the passenger car segment. The regional structure of world car production is characterized, and the leading countries are identified. The dynamics of the value of global exports and imports of cars is explored. It coincides with the global trend of global commodity markets to decline in 2020 and gradual recovery in the following years. The article determines that the rankings of the leading countries in terms of the value of exported cars and the number of manufactured cars do not match: the leader in terms of the value of exported cars is Germany, the leader in terms of quantity of exported cars is Japan, and the leader in production is the People's Republic of China. The modern trends that exist in the world car market in the segment of passenger cars are summarized. The conclusion is made: the global market of passenger cars is characterized by a tough competitive environment; processes of mergers and acquisitions of companies; the growing popularity and demand for electric cars, electric vehicles and cars with a hybrid engine; the market is affected by emissions, safety and environmental legislation.*
Keywords*: global automobile market, development trends, dynamics of car production, export.*

Постановка проблеми. Сучасна міжнародна торгівля зростає за рахунок збільшення обсягів практично всіх товарних ринків, серед яких особливе місце належить світовому автомобільному ринку, який складається з регіональних автомобільних ринків та національних ринків, а основними його учасниками є провідні транснаціональні корпорації; що характеризується конкуренцією між виробниками за нові ринку збуту. Виходячи з того, що рівень економічного розвитку країн багато в чому залежить від таких провідних галузей, як авіаційна та автомобільна, в багатьох країнах автомобілебудування є стратегічним сектором, який не тільки забезпечує зростання зайнятості, але, створюючи додану вартість, залишається важливим джерелом поповнення державного бюджету. Крім того, існує значний вплив автомобільної галузі на інноваційний розвиток та технічний прогрес національних економік. В останнє десятиріччя сформувався своєрідний тренд стагнації в збуті продукції автомобілебудування (зокрема, легкових автомобілів) на внутрішніх ринках економічно розвинутих країн, тому дослідження сучасного стану світового автомобільного ринку, в тому числі, сегменту легкових автомобілів, є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасному стану світового автомобільного ринку, його особливостям та перспективам розвитку присвячена значна кількість публікацій, серед яких можна виділити роботи Малюти І. А., Небаби Н. О. та Колісник А. Е. [1], в яких аналізуються сучасний стан сегментів світового автомобільного ринку; Андроніка О. Л. та Криворучко Д. М. [2], які детально розглядають тенденції автомобільної промисловості та інновацій в світі; Іванової Л. О. та Вовчанської О.М. [3], робота яких присвячена ідентифікації основних детермінант розвитку кон'юнктури світового ринку автомобілів. Разом з тим, було доцільно виділити більш детально структуру експортерів, імпортерів та узагальнити існуючі тенденції на світовому автомобільному ринку в сегменті легкових автомобілів.

Метою статті є виявлення особливостей сучасного стану світового ринку легкових автомобілів та узагальнення існуючих тенденцій його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Сучасний світовий автомобільний ринок сформувався за рахунок існуючих регіональних та національних ринків, учасниками яких були великі ТНК і на сучасному етапі розвитку складається з великої кількості виробників та продавців, тому характеризується високим рівнем конкуренції, особливо це стосується сегменту легкових автомобілів [1]. Зростання світового автомобільного ринку упродовж десятиліть відбувалось за рахунок зменшення цін на автомобілі та збільшення доходів населення, що також сприяло зростанню попиту на автомобілі. На сучасному етапі автомобільна галузь в провідних країнах-виробниках стикається з новими викликами, серед яких швидке поширення електричних засобів пересування та каршеринг (carsharing, тобто спільне використання автомобіля, як альтернативна модель володінню

©М. Шуба, О. Шуба

автомобіля). Разом з тим, автомобільна галузь залишається стратегічною для багатьох країн та, маючи значний вплив на технологічний розвиток країни, забезпеченні значної доданої вартості та зайнятості населення, має бути конкурентоспроможною на світовому автомобільному ринку [3].

На рис. 1 представлено динаміку світового виробництва автомобілів за період з 2012 по 2022 рр. Проведений тренд-аналіз дає прогноз про зростання світового виробництва автомобілів у світі до 2025 р. з вірогідністю, яка складає 93 %.

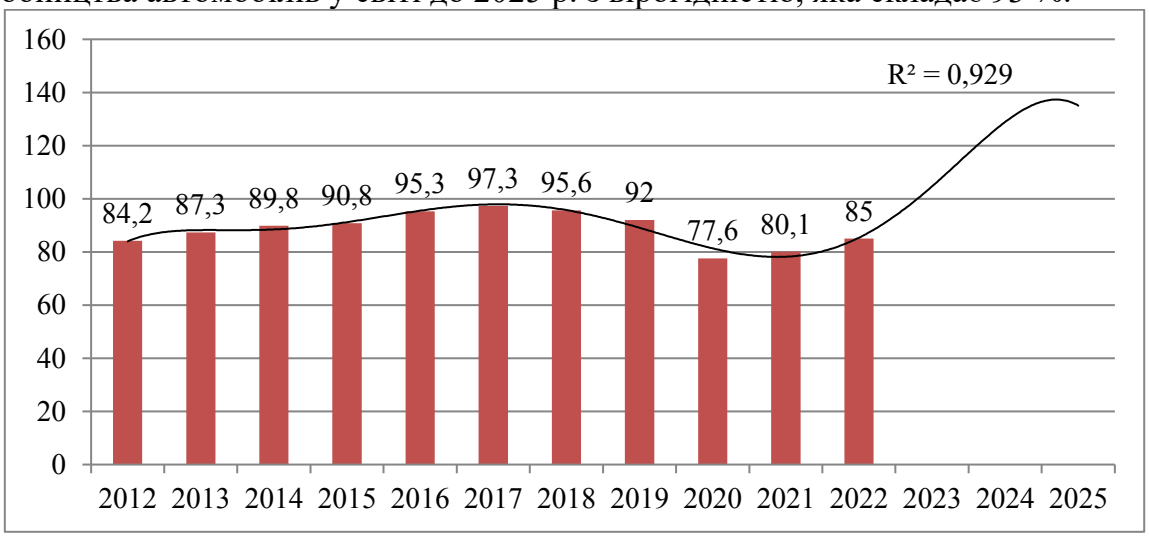

Рис. 1. Динаміка та прогноз до 2025 р. світового виробництва автомобілів, млн од.

Джерело: сформовано автором за джерелом [4]

Аналізуючи більш детально структуру світового виробництва (рис. 2.) варто відзначити, що з 85 млн одиниць на сегмент легкових автомобілів припадає більше 70 % (понад 61 млн одиниць).

Регіональна структура світового виробництва автомобілів (табл. 1) включає виробників з Європи, Північної та Південної Америки, Африки, Азії та Океанії. Аналізуючи обсяги виробництва окремих регіонів за 2022 рік, можна виділити провідний регіон, яким є Азія та Океанія (50 млн один. автомобілів). Другу позицію займає Європа (16,2 млн один. автомобілів), розрив між обсягами цих регіонів дуже значний. Третя позиція належить Північній Америці (14,8 млн один. автомобілів), відставання від обсягів європейського регіону є незначним. Південна Америка та Африка в структурі світового виробництва автомобілів займають незначну вагу (3 млн та 1 млн один. автомобілів відповідно).

Значне зменшення виробництва у всіх регіонах спостерігалося у 2020 році через пандемію Covid-19 (падіння склало близько 15 %). Найбільше скорочення виробництва було відзначене у Європі та Північній Америці (падіння склало більше 20 %) [5].

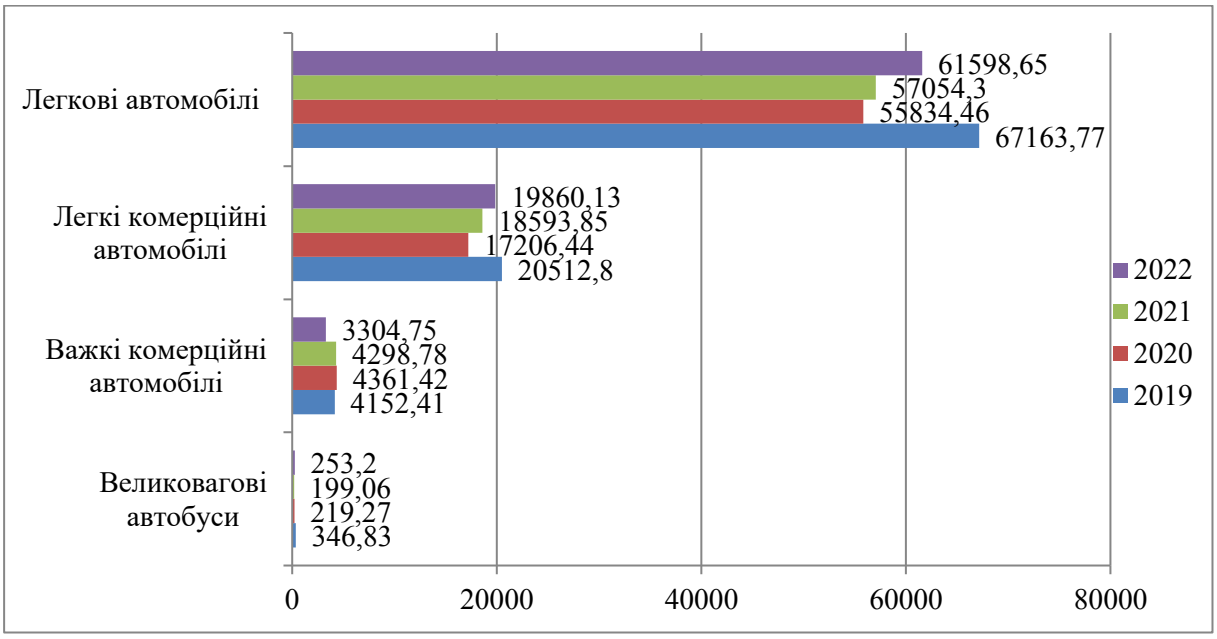

Рис. 2 Структура світового виробництва автомобілів, тис. од.
Джерело: сформовано автором за джерелом [4]

Таблиця 1.

Регіональна структура світового виробництва автомобілів, млн од.*

Регіон	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Європа	19,8	20,4	21,1	21,7	22,2	21,3	21,6	16,9	16,3	16,2
Північна Америка	16,5	17,4	17,9	18,2	17,5	17,4	16,8	13,3	13,4	14,8
Південна Америка	4,6	3,8	3,0	2,7	3,2	3,4	3,2	2,3	2,7	3,0
Азія та Океанія	45,8	47,4	47,8	51,8	53,4	52,4	49,3	44,3	46,7	50,0
Африка	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,1	1,1	0,8	0,9	1,0
Світ у цілому	**87,3**	**89,8**	**90,8**	**95,3**	**97,3**	**95,6**	**92**	**77,6**	**80,1**	**85,0**

**Сформовано автором за джерелом [4]*

Аналізуючи більш детально структуру основних автовиробників (табл. 2), можна виділити країну-лідера, якою є Китайська Народна республіка (КНР). Щорічно виробництво автомобілів в КНР зростає і перевищує виробництво інших країн. Так, у 2022 р. в КНР було виготовлено більше 27 млн автомобілів. Друге місце серед країн-лідерів за обсягами виробництва автомобілів займають США (10,1 млн автомобілів у 2022 р.). На третьому місці – Японія (7,8 млн автомобілів у 2022 р.), за нею йде Індія (5,5 млн автомобілів). П'яте та шосте місця у цьому рейтингу посідають Південна Корея та Німеччина (кожна виробляє по 3,7 млн автомобілів). Тобто в КНР за рік виготовляють автомобілів стільки, скільки разом виготовляють чотири країни, що йдуть за рейтингом після неї.

Таблиця 2.

Провідні країни-автовиробники, млн од.*

Країна	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
КНР	22,1	23,7	24,5	28,1	29,0	27,8	25,7	25,2	26,1	27,0
США	11,1	11,7	12,1	12,2	11,2	11,3	10,9	8,8	9,2	10,1
Японія	9,6	9,8	9,3	9,2	9,7	9,7	9,7	8,1	7,8	7,8
Індія	3,9	3,8	4,1	4,5	4,8	5,2	4,5	3,4	4,4	5,5
Південна Корея	4,5	4,5	4,6	4,2	4,1	4,0	3,9	3,5	3,4	3,7
Німеччина	5,7	5,9	6,0	6,1	5,6	5,1	4,7	3,7	3,3	3,7

**Сформовано автором за джерелом [4]*

На рис. 3 наведено дані щодо виробництва автомобілів, в тому числі, легкових, з даних якої видно, що лідером також є КНР.

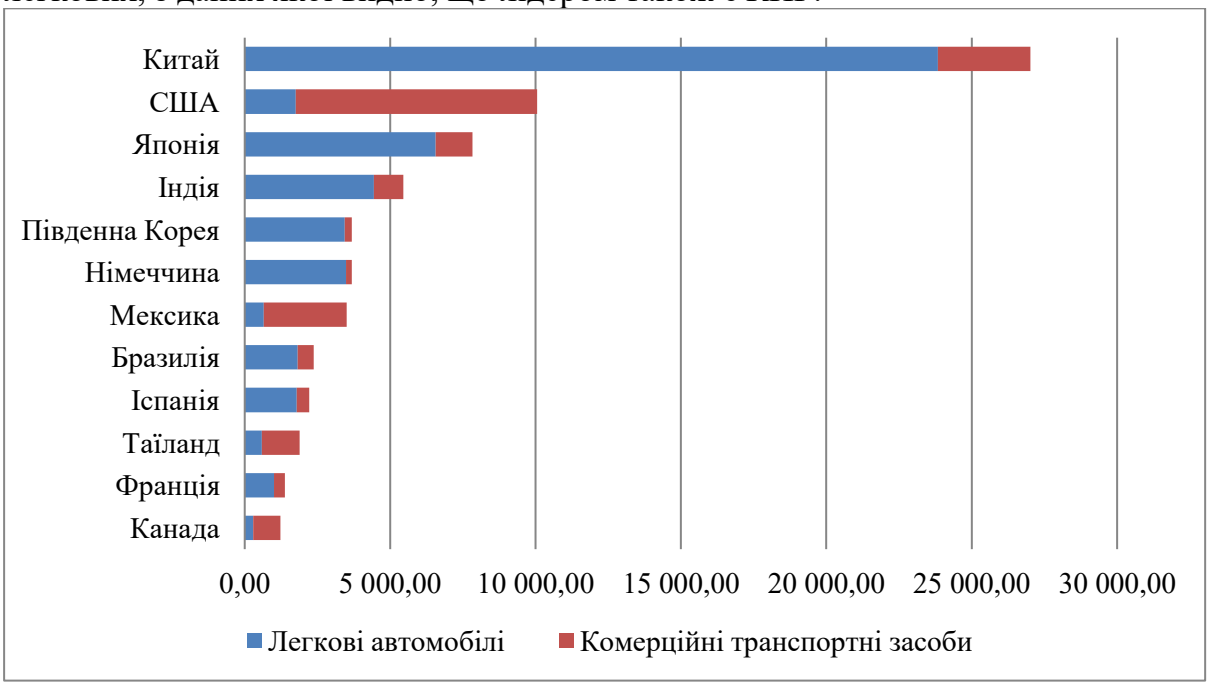

Рис. 3 Обсяг виробництва автомобілів провідних краї-автовиробників у 2022 році, тис. од.*

**Джерело: сформовано автором за джерелом [4]*

У грошовому вимірі світовий ринок автомобілебудування у 2022 році складав 2,95 трлн дол. США (рис. 4). Після падіння, якого світовий ринок автомобілебудування зазнав в 2019 (внаслідок пандемії коронавірусу), відбувається його відновлення, але показники ще не досягли обсягів 2019 року (рис. 4).

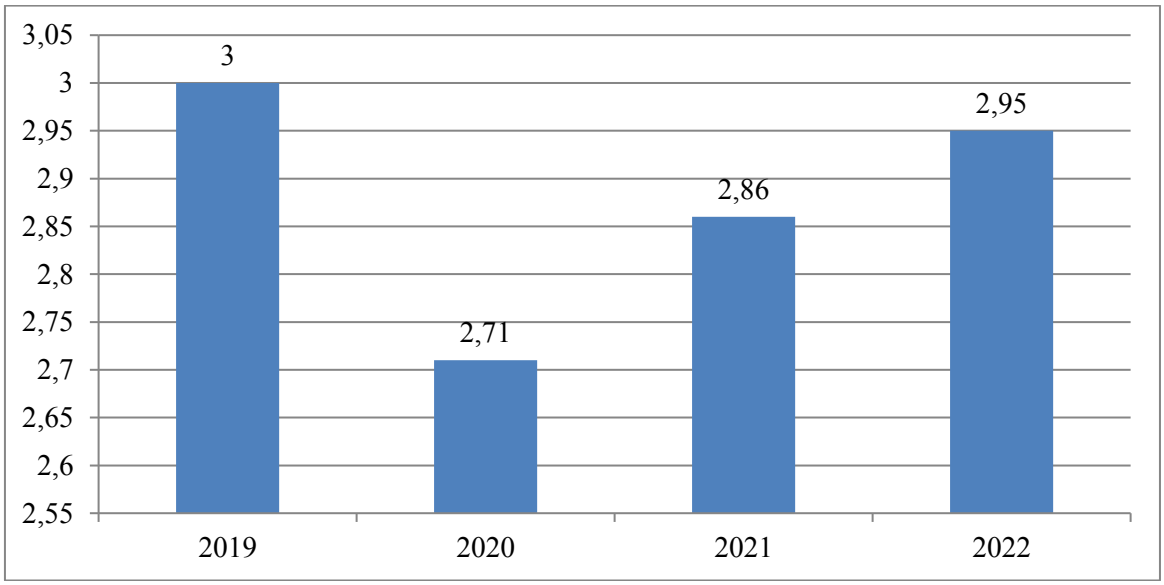

Рис. 4 Вартість продукції світової автомобільної промисловості, трлн дол. США*

**Джерело: сформовано автором за джерелом [6]*

Динаміка вартості світового експорту та імпорту автомобілів співпадає з загальносвітовою тенденцією світових товарних ринків до падіння у 2020 році (в результаті пандемії коронавірусу) та поступовим відновленням у наступні роки (рис. 5).

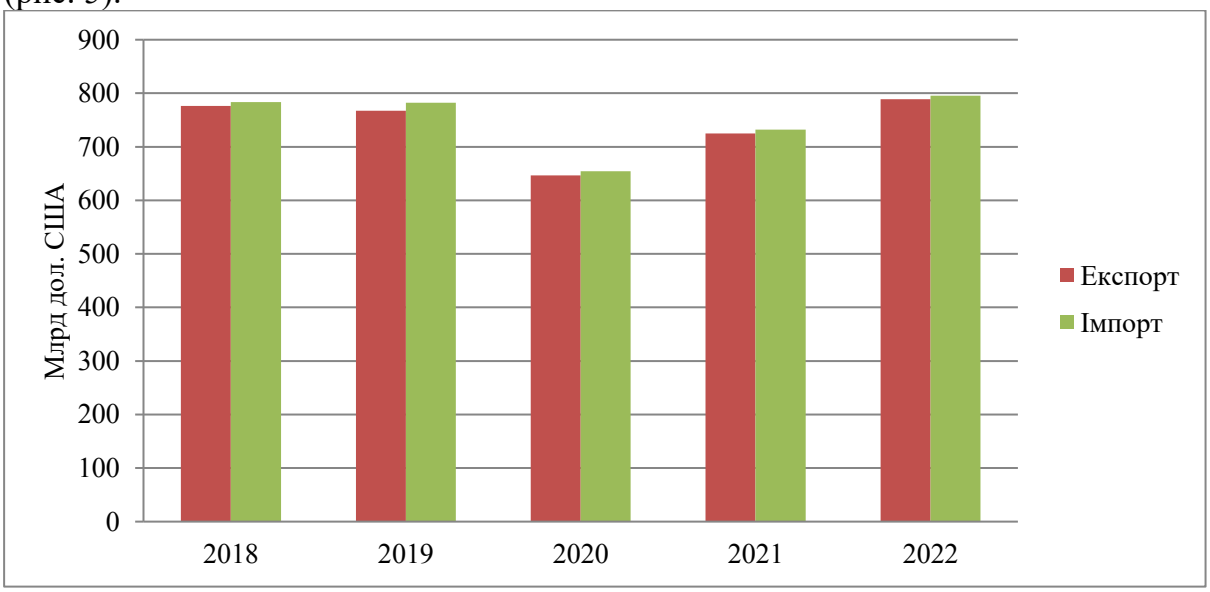

Рис. 5 Вартість світового експорту та імпорту автомобілів, млрд дол. США *

**Джерело: сформовано автором за джерелом [7]*

До п’яти експортерів автомобілів, які мають найбільші доходи, входять Німеччина, Японія, США, Південна Корея та Мексика (табл. 3). На долю цих експортерів автомобілів припадає більше половини доходу від світового експорту

автомобілів у 2021 році. Серед цих п'яти експортерів лідером залишається Німеччина.

Таблиця 3.

Країни-лідери з експорту автомобілів, тис. дол. США*

Країна-експортер	Вартість експорту				
	2018	2019	2020	2021	2022
Німеччина	155037984	143430200	122286386	139131672	155687138
Японія	99123167	98043242	80914491	85589575	87 198 901
США	51414521	56163761	45642596	54681915	57 850 861
Південна Корея	38249258	40458289	35638512	44318347	51 680 334
Мексика	49406392	50631190	39476275	39909676	46 924 135
Китай	8 626 679	8 633 018	9 927 709	24 389 059	44 687 899
Бельгія	21930281	24578930	22767547	31838112	33 891 693
Іспанія	35713457	34360714	31510812	33943702	32 901 492
Велика Британія	42042944	38583888	26573200	30186374	29 479 694
Канада	40994067	40713873	32030549	29152548	29 462 272

** Сформовано автором за джерелом [7]*

Варто зазначити, що рейтинги країн-лідерів з вартості експортованих і кількості вироблених автомобілів не співпадають (рис. 6). Якщо лідером з вартості експортованих автомобілів є Німеччина, то лідером з кількості експорту автомобілів є Японія, а лідером з виробництва – КНР.

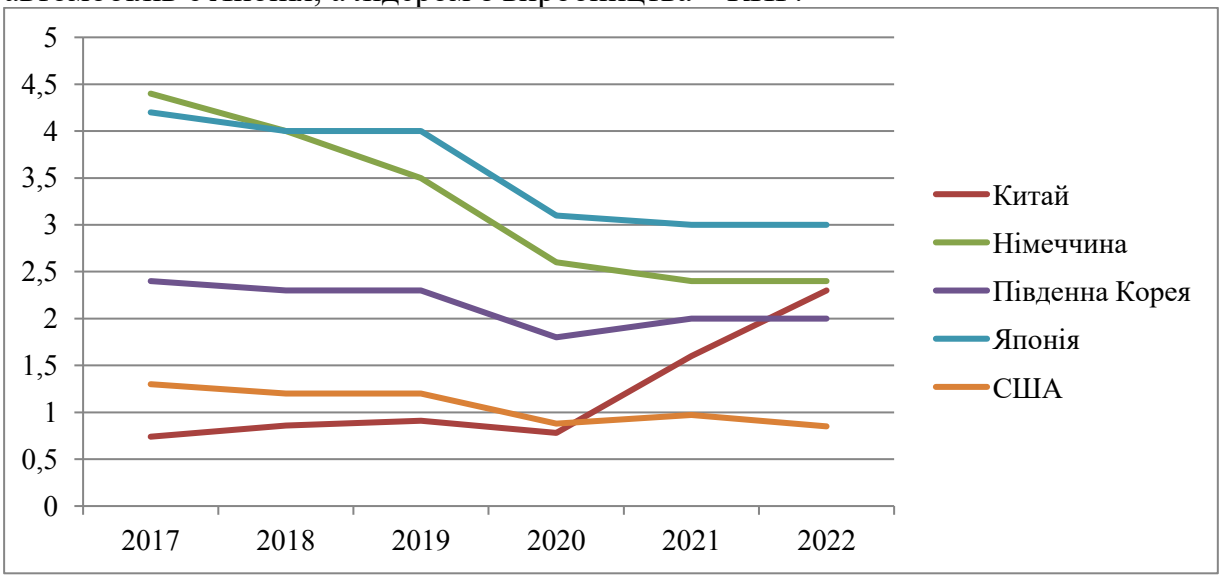

Рис. 6 Країни-лідери з експорту автомобілів, за кількістю, млн од.*

**Джерело: сформовано автором за джерелом [8]*

Аналізуючи основні тенденцій, які існують на світовому автомобільному ринку в сегменті легкових автомобілів, можна виділити наступні:

1) загострення конкуренції між ТНК провідних країн-експортерів;

2) зростання активності процесів злиттів та поглинань компаній, задіяних у виробництві легкових автомобілів;

3) поширення варіантів спільного використання автомобіля (каршеринг), що зменшує кількість потенційних покупців;

4) зростання попиту на електромобілі, електричні засоби пересування та автомобілі з гібридним двигуном;

5) зростання вимог до програмного забезпечення, що використовується в автомобілях;

6) підвищення нормативних вимог щодо екологічності, економії палива та безпеки [2].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, світовий ринок легкових автомобілів характеризується жорстким конкурентним середовищем; процесами злиттів та поглинань компаній, задіяних у виробництві легкових автомобілів; зростаючою популярністю і попитом на електромобілі, електричні засоби пересування та автомобілі з гібридним двигуном; на ринок впливає законодавство щодо викидів, безпеки та екології. Подальший науковий пошук у цій площині має бути спрямований на можливості розміщення в Україні, за участю європейських партнерів та інвесторів, автомобільного кластеру зі спеціалізацією на виробництві електромобілів, що буде відповідати існуючій на світовому автомобільному ринку в сегменті легких автомобілів тенденції зростання попиту на цей тип автомобілів, який враховує як нестабільність ринків нафтопродуктів, так і зміни в вимогах до підвищення рівня екологічності.

Список використаних джерел

1. Малюта І. А., Небаба Н. О., Колісник А. Е. Світовий автомобільний ринок: сучасний стан і тенденції розвитку. *Агросвіт*. 2020. № 7. С. 111–116. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.7.111

2. Андронік О. Л., Криворучко Д. М. Управління в умовах швидких інновацій та зовнішніх факторів в автомобільній галузі. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2022. № 4(83). С. 119-126. DOI: https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.16

3. Іванова Л. О., Вовчанська О.М. Основні детермінанти розвитку кон'юктури світового ринку автомобілів. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Економічні науки". 2020. № 4 (36). С. 88-99. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-4-5821

4. Production statistics. International Organization of Motor Vehicle Manufactures. URL: http://oica.net/

5. Placek M. Leading car manufacturing countries worldwide 2022. Statista. URL: https://www.statista.com/statistics/584968/leading-car-manufacturing-countries-worldwide/

6. Carlier M. Revenue - automotive manufacturing industry worldwide 2019-2022. Statista. URL: https://www.statista.com/statistics/574151/global-automotive-industry-revenue/

7. Trade statistics for international business development. ITC. URL: https://www.trademap.org/Index.aspx

8. Hancock T. The US Hasn’t Noticed That China-Made Cars Are Taking Over the World. Bloomberg. URL: https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-01-26/how-china-is-quietly-dominating-the-global-car-market

References

1. Maliuta, I. A., Nebaba, N. O., Kolisnyk, A. E. (2020) Svitovyi avtomobilnyi rynok: suchasnyi stan i tendentsii rozvytku. *Ahrosvit*. 7. 111–116. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.7.111 [in Ukrainian]
2. Andronik, O. L., Kryvoruchko, D. M. (2022) Upravlinnia v umovakh shvydkykh innovatsii ta zovnishnikh faktoriv v avtomobilnii haluzi. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu*. 4(83). 119-126. https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.16 [in Ukrainian]
3. Ivanova, L. O., Vovchanska, O.M. (2020) Osnovni determinanty rozvytku koniuktury svitovoho rynku avtomobiliv. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka"*. Seriia: "Ekonomichni nauky". 4 (36). 88-99. https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-4-5821 [in Ukrainian]
4. International Organization of Motor Vehicle Manufactures. Production statistics. http://oica.net/
5. Placek, M. (2023, June 23). *Leading car manufacturing countries worldwide 2022*. Statista. https://www.statista.com/statistics/584968/leading-car-manufacturing-countries-worldwide/
6. Carlier, M. (2023, August 28). *Revenue - automotive manufacturing industry worldwide 2019-2022*. Statista. https://www.statista.com/statistics/574151/global-automotive-industry-revenue/
7. ITC. (2023). Trade Map - Trade statistics for international business development. https://www.trademap.org/Index.aspx
8. Hancock, T. (2023, January 26). The US Hasn't Noticed That China-Made Cars Are Taking Over the World. Bloomberg.com. https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-01-26/how-china-is-quietly-dominating-the-global-car-market

УДК 330
А19
Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4 (2023). 694 с. Текст укр., анг., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Технічна редакція:
Вікторія МАКАРОВИЧ

Відповідальний за випуск:
Роберт БАЧО

Коректура англомовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:
Габор ПОТОКІ
УДК:
Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Чере Янош» при Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

Публікація видання здійснюється за сприяння Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.
Засновник наукового журналу:
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.
Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.
Офіційний сайт наукового журналу:
https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: aab-economics@kmf.org.ua), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК №7637 від 19 липня 2022 р.
Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: print@rik.com.ua). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.12.2023.
Шрифт «Times New Roman».
Папір офсетний, щільністю 80 г/м².
Друк цифровий. Ум. друк. арк. 47,76.Формат 70x100/16.
Замовл. No456. Тираж 50.